

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2017/33
Karar : 2018/74
Tarih : 27.02.2018

- **SİLAHLI TERÖR ÖRGÜTÜNE YARDIM ETMEYE TEŞEBBÜS SUÇU**
- **SEGBİS**
- **MAHKEMENİN YARGI ÇEVRESİ DIŞINDAKİ BİR CEZA İNFAZ KURUMUNDA TUTUKLU OLMA**
- **SAVUNMA HAKKININ KISITLANMASI**
- **SANIĞIN DURUŞMADAN BAĞIŞIK TUTULMASI**

(5271 s. Ceza Muhakemesi K m. 193 , 196)
(3713 s. TMK m. 5)
(5237 s. TCK m. 35 , 220 , 314)

ÖZET

Yargılandığı suçtan dolayı mahkemenin yargı çevresi dışındaki bir ceza infaz kurumunda tutuklu olup değişik tarihli dilekçelerinde oturlara bizzat katılmak istediğini belirten sanığın, sorgusunun yapıldığı ve Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü bildirdiği 30.04.2015 tarihli oturumlara SEGBİS vasıtası ile katılımının sağlanmasının ve Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü bildirdiği ve hükmün açıklandığı son oturumda da duruşma salonunda hazır bulundurulmayıp yokluğunda yargılama yapılarak mahkûmiyetine karar verilmesinin hüküm tarihinde yürürlükte bulunan muhakeme kurallarına göre savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurduğu ileri sürülebilir ise de; hüküm tarihinden sonra yürürlüğe giren 694 sayılı KHK'nın 147. maddesiyle CMK'nun 196. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik sonucu, yerel mahkemenin zorunlu gördüğü hâllerde, alt sınırı beş yıl hapis cezasını gerektiren silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yargılanan ve duruşma salonunda hazır edilme talebi bulunan sanığın SEGBİS yöntemi ile sorgusunu yapabileceği veya duruşmalara katılmasına karar verebileceği ve yargılama usulüne ilişkin hükümlerin derhal uygulanması zorunluluğu göz önüne alındığında, bu aşamada Özel Dairenin, duruşmalardan önce sanığın, SEGBİS yoluyla savunma yapmak istemediğini beyan etmesine rağmen duruşmalarda hazır bulundurulmayıp SEGBİS yöntemiyle yargılama yapılması isabetsizliğine ilişkin bozma nedeninin yerine getirilme imkanının bulunmadığı, bu yönde yapılacak bozmanın sonuca etkili olmayacağı ve yargılamanın uzamasına neden olacağı kabul edilmelidir.

Mahkemesi :Ağır Ceza

Sanık ...'ın silahlı terör örgütüne yardım etme suçuna teşebbüsten TCK'nun 220/7. maddesi yollamasıyla aynı Kanunun 314/2, 220/7, 3713 sayılı Kanunun 5/1, TCK'nun 35, 62/1, 53, 58/7-9 ve 63. maddeleri uyarınca 3 yıl 9 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna, cezasının mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektilmesine ve mahsuba ilişkin Yüksekova Ağır Ceza Mahkemesince verilen 12.05.2015 gün ve 376-199 sayılı hükmün, sanık müdafii ve Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 16. Ceza Dairesince 11.04.2016 gün ve 8305-2285 sayı ile;

"...Ceza yargılamaının temel ilkelerinden biri 'doğrudan doğrualık-vasıtasızlıktır.' Bu nedenle CMK'nun 193/1. maddesinde 'sanık olmaksızın yargılama olmaz' genel kuralına yer verildikten sonra istisnalar aynı Kanunun 193/2, 194/2, 195, 196, 200/1 ve 204. maddelerinde gösterilmiştir. Sanığın kabulüne bağlı olarak alt sınırı 5 yıl ve daha fazla hapis cezası gerektiren suçlar hariç olmak üzere istinabe yoluyla sorguya çekilebilecektir. Görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılarak sorgu yapma yöntemi CMK'nun 196/4. maddesi hükmüne göre mümkün kılınmıştır.

Somut olaydaki hukuki sorun, sanığın görüntülü ve sesli iletişim tekniğini kullanarak savunma yapmak istemediğini ısrarla beyan ederek duruşmada hazır bulunma isteği karşısında, bu sistemle savunma

alınması durumunda, savunma hakkının kısıtlanarak 'adil yargılanma' ilkesinin ihlal edilip edilmediği noktasında toplanmaktadır.

Duruşmada hazır bulunmak isteyen sanığın, duruşmada hazır bulundurulması sadece ödev değil aynı zamanda bir haktır. (Ceza Genel Kurulunun 10.06.2008 gün ve 148-169 sayılı kararı)

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/1. maddesine göre;

Cezai bir suç ile itham edilen herkesin, kendini savunma, iddia tanıklarını sorguya çekme veya çektirme, duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercüman yardımından para ödenmeksizin yararlanması hakları güvence altına almıştır. Duruşmada hazır bulunmaksızın bu hakları nasıl kullanabileceğinin anlaşılması zordur. (Colozza v. İtalya, 12 Şubat 1985)

Adil bir ceza yargılaması sürecinin oluşumunda sanığın mahkeme nezdinde hazır bulunmasının büyük önemi bulunmaktadır. (Lala v. Hollanda 22 Eylül 1994) Bunun sebebi hem 'adil yargılanma hakkı'nın mevcudiyeti hem de beyanların doğruluğunun anlaşılması ve mağdur ile tanıkların beyanlarıyla karşılaştırılmasıdır. (Sedoviç v. İtalya)

Temyiz aşamasında davalının duruşma salonunda şahsen hazır bulunması ilk derece mahkemesinde görülmekte olan duruşmalarda hazır bulunmasına nispeten daha az önem arz etmektedir. (Kamasinski v. Avusturya, 19 Aralık 1989)

Adaletin gerçekten adil bir şekilde sağlanmasının demokratik bir toplumda tuttuğu yer göz önünde bulundurularak savunma hakkının kısıtlanmasına yönelik her bir tedbirin ciddi şekilde gerekli olmasına işaret edilmiştir. Daha az kısıtlayıcı bir tedbirin bulunması hâlinde o uygulanmalıdır. (Van Mechelen ve diğerleri)

Sözleşme ile garantiye alınan hakkın kullanılmasından vazgeçilmesi, bunun açıkça söylenmesi ile mümkün olabilir. (Zana/Türkiye)

CMK'nun genel ilkeleri ve 196. maddedeki düzenleme, Dairemizce benimsenen Ceza Genel Kurulunun 10.06.2008 gün ve 148-169 sayılı kararı ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatları göz önünde bulundurulduğunda; duruşmada hazır bulunma hakkı 'adil yargılanma' kapsamında değerlendirilmekte olup, bu hakkın sınırlanması ancak ciddi şekilde gerekli olması halinde istisna olarak uygulanmalıdır. AİHM'in Marcello Viola v. İtalya kararı temyiz duruşmasına ilişkindir. Bu nedenlerle kovuşturma aşamasında;

) Genel kural sanığın duruşmada hazır bulundurulmasıdır. Bu hak ciddi nedenlere dayalı olarak mahkeme kararı ile sınırlandırılabilir.

) İlk ve son savunmanın yapıldığı, esasa ilişkin delillerin toplandığı oturumlara sanığın SEGBİS yolu ile katılması açık kabulüne dayalı olmalıdır.

) Sesli ve görüntülü yöntemle savunma alınması hâlinde sanık müdafininin talebi durumunda sanığın yanında bulunma olanağı sağlanmalıdır.

Bu koşullar gerçekleştiğinde savunma hakkının kısıtlanmadığı kabul edilebilecektir.

Tüm bu açıklamalar karşısında; duruşmalardan önce SEGBİS ile savunma yapmak istemediğini ve mahkemede hazır bulunarak savunma yapmak istediğini beyan eden sanığın taleplerine rağmen duruşmalarda hazır bulundurulmayıp SEGBİS aracılığıyla yargılaması yapılarak mahkûmiyetine karar verilmesi suretiyle savunma haklarının kısıtlanması" isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 14.07.2016 gün ve 356624 sayılı ile;

"...Ceza yargılamasının temel ilkelerinden birini oluşturan 'vasitasızlık-doğrudan doğrualık' ilkesi CMK'nun 193/1. maddesinde yer alan 'Kanununun ayrıktuttuğu hâller saklı kalmak üzere, hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılmaz' düzenlemesi ile vücut bulmuştur. Bu düzenleme gereğince yasal istisnaları hariç olmak üzere duruşmada hazır bulunmayan sanık hakkında yargılama yapılamaz. Ceza yargılamasının en önemli usuli işlemlerinden birisi olan sorgunun ne şekilde yapılacağı hususu da CMK'nun 196. maddesinde düzenlemiş olup, 'vasitasızlık' ilkesinin istisnalarından birisi CMK'nun 196/2. maddesinde yazılı olduğu üzere alt sınırı 5 yıldan az hapis cezası gerektiren suçlar yönünden sanığın sorgusunun istinabe ile yapılabilmesine olanak sağlanmıştır. Bunun dışındaki suçlar yönünden ise istinabe yasağı söz konusu olup, sanığın mahkeme huzurunda bulundurulmasını zorunlu kılmaktadır. Sanığın mahkeme huzuruna fiziken çıkarılmadığı durumlarda ise CMK'nun 196/4. maddesi gereğince 'Yukarıdaki fıkralar içeriğine göre sanığın aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle sorgusunun yapılabilmesi olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak sorgu yapılır.' düzenlemesine istinaden sanığın sorgusunun yapılması, diğer duruşmalara ise iştirakinin sağlanması mümkün kılınmıştır. Madde gerekçesine göre, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde konu edilen 'adil yargılanma hakkı' ilkesiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu konudaki kararı gözetilerek, hâkimlerin hüküm vermeden önce sanığı bizzat görmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. SEGBİS, hem duruşma salonunda bulunanların sanığı, hem de sanığın duruşma salonunda bulunanları aynı anda görüp duyabildiği sesli ve görüntülü bir iletişim sistemidir. Bu hâliyle CMK'nun 196/4. maddesinde yazılı koşulları sağlayan bir sistemdir. Sistemin kullanılması ile sanıkların bir yerden bir yere nakillerinde karşılaşılan güçlüklerin, gecikmelerin ve hak kayıplarının önüne geçilerek yargılamanın süratle tamamlanması sağlandığı gibi, sistem sayesinde duruşmaya katılan sanıkların yargılamanın vasitasızlık ilkesine uygun olarak kendilerini savunma imkânları da sağlanmış olacaktır. SEGBİS aracılığı ile duruşmaya katılan sanık, o celsede dinlenen tanık veya bilirkişilere soru sorabilecek, varsa beyanlara itirazlarını dile getirebilecektir. Bu hâliyle sistemin kullanımı, ceza yargılamasının temel bir ilkesi olan 'vasitasızlık- doğrudan doğrualık' ilkesini desteklemektedir.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Atılı suçtan hakkında açılan kamu davası nedeniyle sanığın Yüksekova Ağır Ceza Mahkemesinde sanığın tutuklu olarak yargılandığı, sanığın Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunduğu, 05.01.2015 tarihinde duruşmalara fiziken katılma talebinin olduğu, ancak 07.01.2015 tarihli oturuma SEGBİS aracılığıyla katıldığı ve savunmasını ana dilinde müdafî eşliğinde herhangi bir itirazda bulunmaksızın yaptığı, 12.02.2015 tarihli duruşmalara yine fiziki olarak katılmak istediğinden bahisle dilekçe verdiği, bu nedenle 12.02.2015 ve 12.03.2015 tarihli oturumlara katılmadığı, Cumhuriyet savcısının davanın esası hakkındaki mütalaasını bildirdiği 30.04.2015 tarihli oturuma ise SEGBİS vasıtasıyla katıldığı, hüküm celsesi olan 12.05.2015 tarihli oturuma ise katılmadığı anlaşılmıştır. Sanığa duruşmalara SEGBİS aracılığıyla katılma, davanın esası hakkında son savunmasının yapma fırsatı verildiği hâlde, sanığın duruşmalara katılımı konusunda SEGBİS'i vasita kılmak istememesi ve bu nedenle duruşmalara iradi olarak katılmaması hâlinin, sanığın savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurmayacağı, SEGBİS kullanımının CMK'nun 196/4. maddesindeki düzenlemeye uygun olduğu..." görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 16. Ceza Dairesince, 09.11.2016 gün ve 5927-5526 sayılı ile itiraz nedenlerinin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Sanık ... hakkında silahlı terör örgütüne yardım etme suçuna teşebbüsten kurulan mahkûmiyet hükmü Özel Dairece onanmak suretiyle kesinleşmiş olup itirazın kapsamına göre inceleme, sanık ... hakkında aynı suçtan kurulan hüküm ile sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; alt sınırı beş yıl hapis cezasını gerektiren 5237 sayılı TCK'nun 314. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yargılanan, yargı çevresi dışında tutuklu bulunan ve ses ve görüntü bilişim sistemi (SEGBİS) ile savunma yapma imkanı tanınan sanığın, duruşmanın başlamasından sonra sorgusunun yapıldığı, Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü bildirdiği ve hükmün açıklandığı son oturuma getirilmeden karar verilmesinin savunma hakkının kısıtlanması niteliğinde olup olmadığının belirlenmesine ilişkin ise de; öncelikle, 5271 sayılı CMK'nun 196. maddesinin dördüncü fıkrasında 25.08.2017 tarihinde yürürlüğe giren 694 sayılı KHK'nın 147. maddesi ile yapılan değişiklik göz önüne alındığında bu hususun bozma nedeni yapıp yapılmayacağı değerlendirilmelidir.

Sanığın, 14.08.2014 tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanarak Hakkari Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderildiği, 18.08.2014 tarihinde ise Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği, daha sonra silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hakkında açılan kamu davası nedeniyle Yüksekova Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmasına başlandığı,

Yüksekova Ağır Ceza Mahkemesince, tutuklu sanığın 07.01.2015 tarihli oturuma katılımının sağlanması bakımından, öncelikle duruşma salonuna getirilmesi, bunun mümkün olmaması hâlinde SEGBİS imkânlarının bulunduğu bir yerde hazır edilmesinin cezaevi idaresinden istendiği,

Sanığın, yerel mahkemeye hitaben yazdığı 05.01.2015 tarihli dilekçede; hakkındaki iddialara karşı daha iyi savunma yapabilmek için 07.01.2015 tarihli oturumda duruşma salonunda bulunmak istediğini belirttiği, ancak söz konusu oturuma SEGBİS vasıtası ile katılan sanığın, bu sisteme ilişkin herhangi bir itiraz ileri sürmeksizin savunmasını yaptığı, sanık müdafinin de söz konusu oturumda duruşma salonunda hazır olduğu,

02.2015 tarihli oturumdan önce tutuklu sanığın duruşmada hazır bulundurulması, bunun mümkün olmaması hâlinde SEGBİS imkânlarının bulunduğu bir yerde hazır edilmesi için yazılan müzekkereye cezaevi idaresince, Van ili ile Hakkari'nin ilçeleri arasında güvenli seyahatin sağlanamayacağı gerekçesi ile sevkini gerçekleştirilemediği şeklinde cevap verildiği, sanığın ise SEGBİS vasıtasıyla savunma yapmak istemediğine ilişkin dilekçeyi aynı tarihte yerel mahkemeye gönderdiği, belirtilen sebeplerle sanığın bahse konu oturuma katılımının sağlanamadığı,

Sanık müdafinin hazır bulunduğu, 12.02.2015 tarihli oturuma tutuklu sanığın güvenlik gerekçesiyle getirilemediğini bildiren cezaevi idaresince müzekkere ekinde, Van Ceza İnfaz Kurumu Jandarma Bölük Komutanlığının 12.09.2014 tarihli yazısına yer verildiği, bu yazıda; ceza infaz kurumunda bulunanların büyük bir çoğunluğunun PKK terör örgütü üyeliği suçundan tutuklu olup suç yerlerinin ağırlıklı olarak Hakkari ili ve Yüksekova ilçesi olduğunun, yargılama yerleri değişen bu tutukluların yerel mahkemelerde duruşmalarda hazır edilmelerinin talep edildiğinin, Van'dan Hakkari ili ile Yüksekova ilçesine gidilmesi için Van-Başkale-Hakkari karayolunun kullanılacağı, ayın belirli günlerinde güvenlik güçlerince yolun belirli noktalarında güvenlik önlemleri alınarak güvenli yol günleri oluşturulduğunun, tamamında güvenliğin sağlanamadığı Van-Hakkari karayolunda geçmiş yıllarda yol kesme, silahlı çatışma, mayınlama, pusu kurma ve adam kaçırmaya gibi olayların meydana geldiğinin, son bir yıl içerisinde PKK terör örgütünün bu nitelikli eylemlerinin özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde artış gösterdiğinin, bahsi geçen eylemlerin tekrarlanma olasılığı bulunduğundan Van-Hakkari karayolunun en kritik bölge olduğunun, sevki yapılan PKK terör örgütü üyeliğinden tutuklu şahısların kaçırılabilmesinin, sevkte görevli personelin kaçırılma veya şehit edilme risklerinin yüksek olması nedeniyle Hakkari il ve ilçeleri ile Başkale'ye yapılacak duruşmalara güvenlik nedeniyle tutuklu sevkinin çok riskli olduğunun, devletin milyonlarca Lira harcayarak

kurduğu ve aktif olan SEGBİS yerine karayolu ile sevk yapılmasının hem devlete ek bir maddi külfet hem de personel zayıfına yol açabilecek nitelikli olumsuz sonuçlar doğurabileceğinin belirtildiği,

03.2015 tarihli oturumda, sanık müdafinin hazır bulunduğu, cezaevi idaresi tarafından sanığın SEGBİS vasıtasıyla ifade vermek istemediğinin bildirildiği,

04.2015 tarihli oturuma SEGBİS vasıtası ile katılan sanığın, bu sisteme yönelik herhangi bir itiraz ileri sürmediği, söz konusu oturumda Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü açıkladığı, ancak sanık müdafinin esasa ilişkin savunma yapmak için süre talep etmesi nedeniyle bu oturumun ertelendiği,

05.2015 tarihli oturumda sanık müdafinin hazır bulunduğu, cezaevi idaresi tarafından sanığın SEGBİS vasıtasıyla ifade vermek istemediğinin bildirildiği, aynı oturumda Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü açıkladığı, sanık müdafinin esas hakkındaki savunmasını yapmasından sonra, yargılamaya son verilerek sanığın adli kontrol şartıyla tahliyesine ve eyleminin teşebbüs aşamasında kalan silahlı terör örgütüne yardım etme suçunu oluşturduğu kabul edilerek, TCK'nun 220/7. maddesi yollamasıyla aynı Kanunun 314/2, 220/7, 3713 sayılı Kanunun 5/1, TCK'nun 35, 62/1, 53, 58/7-9 ve 63. maddeleri uyarınca 3 yıl 9 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna, hükmolunan hapis cezasının mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ve mahsuba ilişkin hükmün tefhim edildiği,

Anlaşılmaktadır.

Şüpheli veya sanığın ifadesinin alınmasında veya sorguya çekilmesinde uyulacak hususları belirleyen 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun "İfade ve sorgunun tarzı" başlıklı 147. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendinde ifade ve sorgu işlemlerinin kaydında, teknik imkânlardan yararlanılacağı düzenlenmiş,

09.2011 tarihinde yürürlüğe giren Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin;

maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde; SEGBİS:"UYAP Bilişim Sisteminde ses ve görüntünün aynı anda elektronik ortamda iletildiği, kaydedildiği ve saklandığı Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi" olarak tanımlanmış,

maddesinin 1. fıkrasında; "Teknik altyapının hazır olması durumunda ceza infaz kurumunda bulunan kişi SEGBİS ile dinlenebileceği gibi, SEGBİS üzerinden duruşmalara da katılabilir." hükmü getirilmiştir. Böylelikle, ceza infaz kurumunda, tedavi kurumunda veya yargı çevresi dışında bulunan kişilerin dinlenilmesinde SEGBİS'in kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Sanık hazır olmaksızın duruşma yapılamayacağı kuralını düzenleyen CMK'nun "Sanığın duruşmada hazır bulunmaması" başlıklı 193. maddesinin birinci fıkrası ise, "Kanunun ayırık tuttuğu hâller saklı kalmak üzere, hazır bulunmayan sanık hakkında duruşma yapılmaz. Gelmemesinin geçerli nedeni olmayan sanığın zorla getirilmesine karar verilir" hükmünü amirdir. Bu kuralın istisnaları da aynı maddenin 2. fıkrasında "Sanık hakkında, toplanan delillere göre mahkûmiyet dışında bir karar verilmesi gerektiği kanısına varılırsa, sorgusu yapılmamış olsa da dava yokluğunda bitirilebilir",

maddenin ikinci fıkrasında, "Sanık savuşur veya ara vermeyi izleyen oturuma gelmezse, önceden sorguya çekilmiş ve artık hazır bulunmasına mahkemece gerek görülmezse, dava yokluğunda bitirilebilir",

maddesinde "(1) Suç, yalnız veya birlikte adli para cezasını veya müsadereyi gerektirmekte ise; sanık gelmese bile duruşma yapılabilir. Bu gibi hâllerde sanığa gönderilecek davetiyede gelmese de duruşmanın yapılacağı yazılır",

maddenin birinci fıkrasında, "Sanığın yüzüne karşı suç ortaklarından birinin veya bir tanığın gerçeği

söylemeyeceğinden endişe edilirse, mahkeme, sorgu ve dinleme sırasında o sanığın mahkeme salonundan çıkarılmasına karar verebilir”,

maddesinde “(1) Davranışları nedeniyle, hazır bulunmasının duruşmanın düzenli olarak yürütülmesini tehlikeye sokacağı anlaşıldığında sanık, duruşma salonundan çıkarılır. Mahkeme, sanığın duruşmada hazır bulunmasını dosyanın durumuna göre savunması bakımından zorunlu görmezse, oturumu yokluğunda sürdürür ve bitirir. Ancak, sanığın müdafii yoksa, mahkeme barodan bir müdafii görevlendirilmesini ister. Oturuma yeniden alınmasına karar verilen sanığa, yokluğunda yapılan işlemler açıklanır” şeklinde gösterilmiştir.

Uyuşmazlık konusunun çözümüne ışık tutacak olan “Sanığın duruşmadan bağışık tutulması” başlıklı CMK’nun 196. maddesi ise suç ve karar tarihi itibarıyla;

“(1) Mahkemece sorgusu yapılmış olan sanık veya bu hususta sanık tarafından yetkili kılındığı hâllerde müdafii isterse, mahkeme sanığı duruşmada hazır bulunmaktan bağışık tutabilir.

(2) Sanık, alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar hariç olmak üzere, istinabe suretiyle sorguya çekilebilir. Sorgu için belirlenen gün, Cumhuriyet savcısı ile sanık ve müdafiiine bildirilir. Cumhuriyet savcısı ile müdafiiin sorgu sırasında hazır bulunması zorunlu değildir. Sorgusundan önce sanığa, ifadesini esas mahkemesi huzurunda vermek isteyip istemediği sorulur.

(3) Sorgu tutanağı duruşmada okunur.

(4) Yukarıdaki fıkralar içeriğine göre sanığın aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle sorgusunun yapılabilmesi olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak sorgu yapılır.

(5) Hastalık veya disiplin önlemi ya da zorunlu diğer nedenlerle yargılamanın yapıldığı yargı çevresi dışındaki bir hastahane veya tutukevine nakledilmiş olan sanığın, sorgusu yapılmış olmak koşuluyla, hazır bulundurulmasına gerek görülmemeyen oturumlar için getirilmemesine mahkemece karar verilebilir.

(6) Yurt dışında bulunan sanığın, belirlenen duruşma tarihinde hazır bulunmasının zorluğu hâlinde, bu tarihten önce duruşma açılarak veya istinabe suretiyle sorgusu yapılabilir” şeklinde iken, 25.08.2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 694 sayılı KHK’nın 147. maddesi ile anılan maddenin dördüncü fıkrası; “Hâkim veya mahkemenin zorunlu gördüğü durumlarda, aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle yurt içinde bulunan sanığın sorgusu yapılabilir veya duruşmalara katılmasına karar verilebilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

Görüldüğü üzere, 694 sayılı KHK’nın 147. maddesi ile CMK’nun 196. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan birinci değişiklik “yukarıdaki fıkralar içeriğine göre” ibaresinin madde metninden çıkarılmasıdır. Bu halde alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda sanığın bizzat huzurda dinlenilmesine ilişkin gereklilik, sanığın istinabe suretiyle sorguya çekilmesini düzenleyen aynı maddenin ikinci fıkrası bakımından devam etmekte iken, sanığın SEGBİS yöntemi ile sorgusunun yapılmasını düzenleyen dördüncü fıkrası bakımından aranmamıştır. Böylelikle, alt sınır ayırımı yapılmaksızın tüm suçlar yönünden sanığın SEGBİS yöntemi uygulanarak sorgusu yapılabilecektir.

694 sayılı KHK’nın 147. maddesi ile CMK’nun 196. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan ikinci değişiklik ise “Hâkim veya mahkemenin zorunlu gördüğü durumlarda” ibaresinin madde metninde eklenmesidir. Bu manada, somut yargılamanın şartlarına göre bir değerlendirme yapacak olan yerel mahkeme, zorunlu gördüğü durumlarda, sanığın SEGBİS yöntemi ile sorgusunu yapabilir veya sorgusu yapılan sanığın bu sistem vasıtasıyla oturumlara katılmasına karar verebilir.

Buna göre; yargılama usulüne ilişkin hükümlerin derhal uygulanması zorunluluğu dikkate alındığında, 694

sayılı KHK'nın 147. maddesiyle CMK'nun 196. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik nedeniyle, hâkim veya mahkemenin zorunlu gördüğü durumlarda, alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan yargılanan ve mahkeme huzuruna getirilme talebi bulunan sanığın SEGBİS yöntemi ile sorgusunun yapılması veya duruşmalara katılımına karar verilmesi bozma nedeni oluşturmayacaktır.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Yargılandığı suçtan dolayı mahkemenin yargı çevresi dışındaki bir ceza infaz kurumunda tutuklu olup değişik tarihli dilekçelerinde otuurlara bizzat katılmak istediğini belirten sanığın, sorgusunun yapıldığı 07.01.2015 ve Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü bildirdiği 30.04.2015 tarihli otuurlara SEGBİS vasıtası ile katılımının sağlanmasının ve Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki görüşünü bildirdiği ve hükmün açıklandığı son oturumda da duruşma salonunda hazır bulundurulmayıp yokluğunda yargılama yapılarak mahkûmiyetine karar verilmesinin hüküm tarihinde yürürlükte bulunan muhakeme kurallarına göre savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurduğu ileri sürülebilir ise de; hüküm tarihinden sonra yürürlüğe giren 694 sayılı KHK'nın 147. maddesiyle CMK'nun 196. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik sonucu, yerel mahkemenin zorunlu gördüğü hâllerde, alt sınırı beş yıl hapis cezasını gerektiren silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yargılanan ve duruşma salonunda hazır edilme talebi bulunan sanığın SEGBİS yöntemi ile sorgusunu yapabileceği veya duruşmalara katılmasına karar verebileceği ve yargılama usulüne ilişkin hükümlerin derhal uygulanması zorunluluğu göz önüne alındığında, bu aşamada Özel Dairenin, duruşmalardan önce sanığın, SEGBİS yoluyla savunma yapmak istemediğini beyan etmesine rağmen duruşmalarda hazır bulundurulmayıp SEGBİS yöntemiyle yargılmasının yapılarak hüküm kurulması isabetsizliğine ilişkin bozma nedeninin yerine getirilme imkanının bulunmadığı, bu yönde yapılacak bozmanın sonuca etkili olmayacağı ve yargılamanın uzamasına neden olacağı kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçe ile kabulüne, Özel Daire bozma kararının kaldırılmasına, hükmün esasının incelenmesi için dosyanın Özel Daireye gönderilmesine karar verilmelidir.

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçe ile **KABULÜNE**,

Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 11.04.2016 gün ve 8305-2285 sayılı bozma kararının **KALDIRILMASINA**,

Dosyanın, hükmün esasının incelenmesi için Yargıtay 16. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına **TEVDİİNE**, 27.02.2018 tarihinde yapılan müzakerede oybirliğiyle karar verildi.